

národní
úložiště
šedé
literatury

Návrh na zařazení metody výcviku ceremoniálních kočárových koní na reprezentativní seznam nemateriálového kulturního dědictví lidstva a stanovení způsobu jeho zachování

Beneš, Michal; Machek, Jiří; Regner, Karel; Novák, Zdeněk
2022

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-508133>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 16.08.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

NÁVRH NA ZAŘAZENÍ METODY VÝCVIKU CEREMONIÁLNÍCH KOČÁROVÝCH KONÍ NA REPREZENTATIVNÍ SEZNAM NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ LIDSTVA A STANOVENÍ ZPŮSOBU JEHO ZACHOVÁNÍ

Výsledky promítnuté do směrnic a předpisů nelegislativní povahy
závazných v rámci kompetence příslušného poskytovatele (H_{neleg})

Popis metod, dosažených původních výsledků výzkumu a
předkládací zpráva

Realizováno v rámci projektu:

Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem,
identifikační kód: DG20P02OVV012

Předkládající organizace:

Národní zemědělské muzeum, Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7

Autoři předkládaného výstupu:

Mgr. Michal Beneš, CSc., Ing. Jiří Machek, Ing. Karel Regner, Ing. Zdeněk Novák

I. POPIS METOD A PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA VÝSLEDKU

A) Popis metod

Na 32. zasedání Generální konference UNESCO byla dne 17. října 2003 přijata konsensem Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví (dále jen „úmluva“). Tato úmluva založila dva nové seznamy statků nehmotné kultury:

- Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva
- Seznam nemateriálního kulturního dědictví vyžadujícího naléhavě zachování

Úmluva byla ratifikována podle čl. 10 a násl. Ústavy a dne 18. února 2009 uložila Česká republika přístupové dokumenty k úmluvě v sídle UNESCO. Stala se tak v pořadí 109. zemí, která k této Úmluvě přistoupila.

Zatímco nemateriální kulturní statky, jež jsou projevy tradiční lidové kultury, jsou v Česku efektivně ošetřovány díky systému, jenž vznikl na základě Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu na léta 2004–2010, kterou vláda schválila usnesením č. 571/2003. Pro jiné nemateriální kulturní statky takový sofistikovaný systém dosud neexistuje. Proto již v roce 2010 (po zápisu Sokolnictví, jež není projevem tradiční lidové kultury, na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva v roce 2010) iniciovalo Národní zemědělské muzeum jednání o vytvoření kompetenčního centra zaměřeného na péči o nemateriální statky, jež nejsou projevy tradiční lidové kultury, ale jsou spojeny s tradicemi v zemědělství, chovatelství (včetně chovu včel), lovu a péči o krajinu v Národním zemědělském muzeu.

Postoje Ministerstva kultury i Ministerstva zemědělství byly na pracovní úrovni vstřícné, nicméně k vytvoření systému péče nedošlo. Mezitím byla na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR zapsána Myslivost – plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově (2011).

Ministerstvo kultury schválilo v roce 2019 ve výzvě NAKI II – Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) projekt České zemědělské univerzity a Národního zemědělského muzea Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem s předpokládaným výsledkem H_{neleg} Návrh na zařazení Metody výcviku ceremoniálních kočárových koní na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva a stanovení způsobu jeho zachování. Metoda je po staletí mezigeneračně předávána mezi zaměstnanci Národního hřebčína Kladruby nad Labem, od roku 1952 je výcvik jako metoda vyučována na Střední škole chovu koní a jezdeckví v Kladrubech nad Labem. Vytvoření předloženého výsledku předcházely písemný záznam onoho know-how, jež výsledek řeší. Stalo se tak patrně poprvé v dějinách. Autorům výsledku se totiž zatím nepodařilo dohledat odbornou literaturu, která by se metodě výcviku věnovala. Výcvik koně pod sedlem je popisován v odborné literatuře od počátku 17. století (FUGGER 1611). Pro výcvik koně k ceremoniálním účelům takové teoretické zdroje zatím nebyly nalezeny.

Ministerstvo zemědělství schválilo 13. července 2021 Koncepti rozvoje Národního zemědělského muzea na léta 2021-2024 s výhledem do roku 2030. Opatření A.3 ve schválené koncepci stanoví:

- Připravit metodiku ochrany nemateriálního kulturního dědictví, které nespadá pod gesci NÚLK.
- Vybudovat kompetenční centrum pro uchování a identifikaci zanikajících dovedností a know-how, např. pro podporu kulturních a kreativních průmyslů.
- Poskytovat metodické, poradenské a konzultační služby v péči o nemateriální kulturní dědictví.

Na základě schválené koncepce bude v Národním zemědělském muzeu vytvořen referát péče o nemateriální kulturní dědictví (které nespadá pod gesci NÚLK), tedy referát péče o tradiční postupy zemědělského chovatelství a pěstitelství včetně lesnictví, vinohradnictví a zahradnictví a know-how souvisejících řemesel. Bude rovněž založen Národní registr tradičních postupů zemědělského chovatelství a pěstitelství včetně lesnictví, vinohradnictví a zahradnictví a know-how souvisejících řemesel. Referát bude plnit úkoly ze schválené koncepce.

Předkládaný výsledek vychází z výše uvedených skutečností, a pokud bude schválen, bude využit pro vlastní návrh na zařazení Metody výcviku ceremoniálních kočárových koní na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva, a dále pro vytvoření metody a systému jeho zachování. Národní zemědělské muzeum předpokládá, že na základě předchozích již uskutečněných jednání s Ministerstvem kultury dojde k dohodě mezi dotčenými ministerstvy a Národní zemědělské muzeum převezme činnosti, jež dosud vykonává Národní ústav lidové kultury ve Strážnici pro statky Sokolnictví (Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva) a Myslivost – plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí jako přirozená součást života na venkově (Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR).

Předkládaný výsledek (část 3. Záchovná opatření) bude po úspěšném zápisu Metody výcviku ceremoniálních kočárových koní na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva využit jako způsob jeho zachování.

B) Předkládací zpráva

Výsledek má podobu návrhu vytvořeném na dostupném předepsaném formuláři ICH-02.

Pro účely budoucího návrhu byl pozměněn i návrh nominace na Výcvik staroladrubských koní pro zapřahání do kočárů aj. zvláštních povozů při slavnostních obřadech a příležitostech (slavnostní vozatajství), tak aby prvek pokrýval nejen metodu výcviku, jak bylo uvedeno v přihlášce projektu, ale i využití vycvičených koní, nyní např. ke smutečním obřadům (pohřeb prezidenta Václava Havla, převoz ostatků kardinála Josefa Berana), což v přihlášce uvedeno nebylo, ale bylo zjištěno během výzkumu.

Vlastní návrh bude Česká republika moci podat v roce 2024, kdy skončí její angažmá v Mezivládním výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví. V té době bude patrně zveřejněn jiný formulář, který však nyní není k dispozici. Předkladatel předpokládá, že odchylky od použitého formuláře budou minimální a předložený návrh se tak efektivně využije, jak pro zápis do Národního registru tradičních postupů zemědělského chovatelství a pěstitelství včetně lesnictví, vinohradnictví a

zahradnictví a know-how souvisejících řemesel (vedeného Národním zemědělským muzeem), tak pro vlastní mezinárodní nominaci.

Výsledek se skládá ze 7 částí. Obecný úvod obsahuje identifikaci smluvní strany úmluvy, název nominovaného prvku, označení nositelů prvku, zeměpisné umístění a rozsah prvku a kontaktní osoby. Po obecném úvodu následuje oddíl 1. Identifikační údaje a definice prvku. 2. oddíl, Příspěvek ke zviditelnění a uvědomění a podpora dialogu, dokládá, že zápis prvku přispěje ke zviditelnění a uvědomění si významu nehmotného kulturního dědictví a k podpoře dialogu, čímž se promítne do kulturní rozmanitosti v celosvětovém měřítku a bude dokladem tvořivosti lidstva. Oddíl 3. Záchovná opatření dokládá, že byla vypracována záchovná opatření, která umožní ochranu a propagaci prvku. Oddíl je rozdělen na část popisující minulost péče o prvek, na část návrhovou a dále výčet organizací, jež jsou zapojeny do ochrany. Účelem 4. oddílu je doklad o účasti a souhlasu společenství, skupin a jednotlivců v průběhu procesu zápisu. Souhlas nositelů prvku musí být svobodný, poučený a předem daný. V konkrétním případě se předpokládá zapojení odborových organizací, působících v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem, a osvědčená spolupráce s nimi, dále dotčených samosprávných celků a oborově specializovaných spolků. Následující oddíl 5. popisuje proces zahrnutí prvku do soupisu. Obsahem 6. oddílu je dokumentace a následuje v 7. oddílu podpis smluvních stran.

Při podání nominační dokumentace bude výsledek aktualizován podle stávajícího personálního obsazení dotčených právnických osob, popř. podle dalších aktuálních skutečností, a bud doplněn o:

- doklad o souhlasu komunit (rozuměj: s předložením nominace), spolu s jeho překladem do angličtiny nebo francouzštiny, pokud je použitý jazyk komunity odlišný od Aj nebo Fj,
- doklad prokazující, že nominovaný prvek je zahrnut do soupisu nehmotného kulturního dědictví na území překládajícího státu, jak je definováno v článku 11 a 12 Úmluvy; tento doklad musí obsahovat relevantní výpis ze soupisu v anglickém či francouzském jazyce a také v originálním jazyce, pokud je odlišný od Aj a Fj,
- 10 nedávno pořízených fotografií ve formátu s vysokou rozlišovací schopností
- postoupení práv odpovídající fotografiím (formulář ICH-07-foto),
- sestříhaný video film (od 5 do 10 minut), opatřený titulky jednoho z pracovních jazyků Výboru (Aj nebo Fj), pokud použitý jazyk není angličtina nebo francouzština,
- postoupení práv odpovídající nahranému video filmu (formulář ICH-07-video).

Předložený výsledek významně přispěl k poznání metody výcviku ceremoniálních kočárových koní a jejich využití ve slavnostním vozatajství. Během výzkumu bylo zjištěno, že se v dostupných knihovnách (ověřováno přes Souborný katalog České republiky CASLIN na https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=skcm#) nenachází historická literatura zaměřená na výcvik galakarosiérů z doby, kdy byli starokladrubští koně ještě využíváni při císařských ceremoniálních příležitostech.

Rovněž bylo zjištěno, že příslušné know-how se v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem dosud předává ústní tradicí a učením v rámci pracovního procesu, do něhož jsou zařazeni i studenti Střední školy chovu koní a jezdeckví v Kladrubech nad Labem.

Předložený výsledek a jeho podklady jsou proto rovněž důležitým písemným záznamem předmětného know-how a přechodem na jiné médium paměti. Předložený výsledek je tak významným nástrojem pro uchování tohoto nemateriálního kulturního dědictví.

II. SEZNAM POUŽITÉ A SOUVISEJÍCÍ LITERATURY A JINÝCH PRAMENŮ

- Ústava České republiky, dostupná na <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví, dostupná na <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>
- Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice a její využití do roku 2010, dostupné na https://www.nulk.cz/wp-content/uploads/2017/01/koncepce_a.pdf
- Koncepce rozvoje Národního zemědělského muzea na léta 2021-2024 s výhledem do roku 2030, dostupná na <https://www.nzm.cz/file/5eada3cdb445acb75253aeeac30af845/26788/Koncepce%20rozvoje%20NZM%20na%20roky%202021-2024.pdf>
- BENEŠ, Michal, et al., ZÁMEČNÍK, Roman, ed. : Nominační dokumentace: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Kladruby nad Labem, 2018.
- BENEŠ, Michal, et al., ZÁMEČNÍK, Roman, ed. : Příloha č. 2 Dodatky a opravy k nominační dokumentaci Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem. Kladruby nad Labem, 2018.
- BÍLEK, František: Kůň starokladrubský, 1. vydání, Praha: Ministerstvo zemědělství republiky Československé, 1925. (Zprávy výzkumných ústavů zemědělských ČSR, 8.)
- DAVID, Jiří: Současný stav chovu kladrubského bělouše, Bulletin VSCHK Slatiňany 16/1972
- DAVID, Jiří: Hlavní plemení šlechtitelského chovu koní v Kladrubech n.L. 1951-1985, PP Kladruby nad Labem ve SZN Praha, 1987
- FAJTLOVÁ, Kateřina, KINDL Miroslav (eds.): Koně v piškotech: slavnosti na dvoře císaře Leopolda I., Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2017
- FILIP, Eberhard: O stadach nadwornych, 1.Stado nadworne Kladrub v Czechach, Roczniki Gospodarstwa krajowego vydané przez Towarzystwo Rolnične v Królestwie Polskiem, Tom XXXIII-Poszyt, 1. Warszawa, 1858
- FUGGER, Markus: Von der Gestütere, Das ist Ein grundtliche beschreibung wie vnd wa man ein Gestüt von guten edlen Kriegsgrossen auffrichten, vnderhalten, vnd wie man die jungen von einem Jar zu dem andern erziehen soll, biß sie einem Bereiter zum abrichten zuvndergeben, vnd so sie abgericht in langwiriger Gesundheit zu erhalten, Gedruckt zu Franckfort am Mayn : in Verlegung Nicolaus Rohen, 1611
- HOHBERG, Wolf Helmhardt von: Georgica Curiosa : das ist ... Bericht- und ... Unterricht vom dem Adelichen Land- und Feld-leben, auf alle in Teutschland ... Wirthschafften gerichtet ... . Erste Theil. Der Landgüter Zugehörungen und Beobachtungen, wie sich Christliche Hauväter und Hausmütter in Ihrem gantzen Beruf, Nürnberg, 1682
- KOUBEK, Karel a kol.: Speciální zootechnika, chov koní, SZN Praha, 1958
- LERCHE, František: Hlavní plemení hřebčína v Kladrubech n. L., Brázda, nakladatelství jednotného svazu zemědělců Praha, 1951

- MACHEK, Jiří, REGNER, Karel: Výchozí texty – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem. Rkp. Kladruby nad Labem, 2022.
- MACHEK, Jiří, REGNER...: Souhrn – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem. Rkp. Kladruby nad Labem, 2022.
- MICHAL, Václav: Uplatnění hřebce Favory při rozšiřování krevní základny kladrubského bělouše, Bulletin VSCHK Slatiňany 16/1972
- MOTLOCH, Rudolf: Geschichte und Zucht der Kladruher Race. Verlag der Buchhandlung für Sport, 1886
- MŽYKOVÁ, Marie: Karusely, Národní památkový ústav, územní pracoviště v Liberci, Správa státního zámku Sychrov, 2006
- NOVÁK, Zdeněk: Aleje ovocných stromů – významná součást české kulturní krajiny, Prameny a studie, 70, Národní zemědělské muzeum, 2022
- NOVÁK Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman: The Landscape for Raising and Training Ceremonial Carriage Horses in Kladruby nad Labem, Foibos 2021
- NOVÁK Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Foibos 2021
- NOVÁK, Zdeněk: Kouzlo krajiny krásných koní, Kladruby nad Labem Národní hřebčín Kladruby nad Labem, 2021
- PAPE, Max: Umění jízdy se spřežením, Nakladatelství Brázda, 2008
- POKORNÝ, Zbyněk: Zapřahání, článek, in : <http://www.chovzvirat.cz/clanek/406-zaprahani/>
- REGNER, Karel: Hlavní plemeníci hřebčína v Kladrubech nad Labem v letech 1986-2012, Kladruby nad Labem: Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem s.p.o., 2014
- REGNER, Karel: Použití příbuzenské plemenitby ve stádě kladrubských běloušů, Závěrečná práce postgraduálního studia, VŠZ Brno 1984
- ROTOVÁ, Gabriela: Nebojte se řádně zapřáhnout, článek, in : <https://equichannel.cz/clanky/kocary-stroje-vozy/nebojte-se-radne-zaprahnout>
- SCHWARZNECKER, Gustav: Schwarznecker's Pferdezzucht : Rassen, Züchtung und Haltung des Pferdes, Berlin 1894

Dobové filmy:

- BERNAT Miro: Čeští koně kladrubští, Krátký film Praha, 1957
- BERNAT, Miro: Hippologické muzeum, Krátký film Praha, 1969
- JEDLIČKOVÁ, Hana, ŠPÁTA Jan: Koně, Krátký film Praha, 1973
- STIBRALOVÁ, Hana, HOFFMEISTER Martin: Hřebčín Kladruby, Krátký film Praha, 1978
- STIBRALOVÁ, Hana, HOFFMEISTER Martin: Čtyři páry bílých koní, Krátký film Praha, 1979
- ZRŮBEK, Karel: Zaučování mladých koní v tahu, Komenium, n. p. Praha, 1971

III. SEZNAM PUBLIKACÍ, KTERÉ PŘEDCHÁZELY VÝSLEDKU A BYLY PUBLIKOVÁNY, PŘÍPADNĚ VÝSTUPY Z ORIGINÁLNÍ PRÁCE

- MACHEK, Jiří, REGNER, Karel: Výchozí texty – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem. Rkp. Kladruby nad Labem, 2022
- MACHEK, Jiří, REGNER...: Souhrn – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem. Rkp. Kladruby nad Labem, 2022
- NOVÁK Zdeněk, ZÁMEČNÍK Roman, Krajina koní, Zahrada - park - krajina: odborný časopis oboru zahradní a krajinářská tvorba. 2020. sv. 30, č. 1, s. 10—15
- NOVÁK Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman: The Landscape for Raising and Training Ceremonial Carriage Horses in Kladruby nad Labem, Foibos 2021
- NOVÁK, Zdeněk: Kouzlo krajiny krásných koní, Kladruby nad Labem Národní hřebčín Kladruby nad Labem, 2021
- NOVÁK Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Foibos 2021
- ZÁMEČNÍK Roman, NOVÁK Zdeněk, Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem – kompoziční rozbor, Zprávy památkové péče 79, 2019, č. 1, s. 28–40

IV. POPIS DOSAŽENÝCH PŮVODNÍCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMU ZÍSKANÝCH NA PODKLADĚ VÝZKUMU URČITÉHO ÚZEMÍ

Reprezentativní seznam Formulář ICH-02

REPREZENTATIVNÍ SEZNAM NEMATERIÁLNÍHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ LIDSTVA

A. Smluvní strana (strany)

Pro nadnárodní žádosti o zápis musí být členské státy uvedeny v pořadí, na kterém se společně dohodly.

Česká republika

B. Název prvku

B.1. Název prvku v angličtině nebo ve francouzštině

Uvedte úřední název prvku, který bude uveden v publikovaných materiálech.

Nepřesáhnout počet 200 znaků.

Výcvik starokladrubských koní pro zapřahání do kočárů aj. zvláštních povozů při slavnostních obřadech a příležitostech

B.2. V případě potřeby uvést název prvku v jazyce a písmu dotyčného společenství

Uvedte úřední název prvku v národním jazyce, odpovídající úřednímu názvu prvku v angličtině nebo ve francouzštině (bod B.1.).

Nepřesáhnout počet 200 znaků.

Výcvik starokladrubských koní pro zapřahání do kočárů aj. zvláštních povozů při slavnostních obřadech a příležitostech

B.3. V případě potřeby další název (názvy) prvku

V případě potřeby uveďte kromě úředního (úředních) názvu (názvů) prvku (bod B. 1) další název (názvy) prvku, které se rovněž používají pro označení tohoto prvku.

Výcvik starokladrubských koní pro slavnostní vozatajství, nebo v tomto formuláři též jen « výcvik pro vozatajství »

C. Označení dotčených společenství, skupin nebo případně jednotlivců

Zřetelně označte jedno či více společenství, skupin nebo případně jednotlivců, kterých se týká navrhovaný prvek.

Nepřesáhnout počet 150 slov.

Na praktickém provádění prvku je sociálně i ekonomicky závislá neformální profesní komunita cvičitelů koní starokladrubského plemene v barvě bílé a vrané existenčně navázaná na Národní hřebčín Kladruby nad Labem působící v krajině uvedené v rubrice D, a obyvatelé tamních obcí.

Prvkem jsou dále dotčena rozsáhlá společenství diváků slavnostních eventů, při nichž jsou koně pořadatelé využíváni k dosažení většího lesku, a soutěží ve vozatajství.

Majitelé vycvičených koní užívající je ve shodě s jejich určením dle rubriky B1 pro zdůraznění společenské prestiže, což mohou být fyzické i právnické osoby, někdy i orgány veřejné moci.

D. Zeměpisné umístění a rozsah prvku

Poskytněte informace o rozložení prvku na území předkládajícího státu/předkládajících států se zaměřením na lokalitu/y, kde se prvek vyskytuje. Nominace by se měly zaměřit na situaci prvku na území předkládajícího státu, přičemž uznává existenci stejného nebo podobného prvku mimo své území. Předkládající státy by neměly odkazovat na životaschopnost tohoto podobného nemateriálního kulturního dědictví mimo svá území nebo poukazovat na ochranná opatření ostatních států.

Nepřesáhnout počet 150 slov.

Prvek je koncentrován do tří obcí: Kladruby nad Labem, Selmice a Slatiňany včetně jejich okolní krajiny v Pardubickém kraji České republiky. Klimatické a pedologické podmínky tamní krajiny umožňují přiměřenou výživu koní a jejich pastevní stádový odchov po většinu roku, morfologie terénu umožňuje využití tamních cest pro výcvik vícespřeží (až 4 páry v jednom zápřahu) i pod sedlem. Hlinitopísčité podklad cest, luk a pastvin je dostatečně pružný pro odraz koně a zároveň dostatečně tuhý, aby poskytl dostatečnou oporu při tahu břemen. Tamní krajina je tak přirozeně optimální pro výcvik koní k zápřahu.

E. Kontaktní osoba pro účely korespondence

E.1 Určená kontaktní osoba

Uveďte jméno, adresu a kontaktní údaje osoby, jíž má být zasílána veškerá korespondence týkající se dané žádosti o zápis.

V případě nadnárodních žádostí uveďte úplné kontaktní údaje jedné osoby, která je zodpovědná za veškerou korespondenci týkající se nominace. U nominací podávaných více národy uveďte kompletní kontaktní informace pro osobu, kterou smluvní strany určily jako hlavní kontaktní osobu pro veškerou korespondenci týkající se žádosti.

Pan/paní XY

Ředitel/ka

Národní hřebčín Kladruby nad Labem s.p.o.
Kladruby nad Labem č.p.1
533 14 Kladruby nad Labem
Česká republika
+ 420 724323974

Další relevantní
informace:

E.2 Ostatní kontaktní osoby (pouze pro nadnárodní návrhy)

Níže uveďte kontaktní informace jedné osoby za každý předkládající stát. Tato kontaktní osoba musí být odlišná od té, která je uvedena výše.

-----

1. Identifikační údaje a definice prvku

Podle **kritéria pro zápis R.1 musí státy prokázat, že „prvek je součástí nehmotného kulturního dědictví**, jak je definováno v článku 2 Úmluvy.“

Zaškrtněte jedno nebo více políček a určete oblast(i) nehmotného kulturního dědictví, ve které(kterých) se projevuje prvek a které mohou zahrnovat jednu nebo více oblastí podle článku 2.2 Úmluvy. Pokud zaškrtnete políčko „jiné“, upřesněte oblast(i) dále v závorkách.

- orální tradice a projevy, včetně jazyka, jakožto nositele nehmotného kulturního dědictví
- interpretační umění
- sociální zvyklosti, obřady a slavnostní události
- znalosti a zvyklosti týkající se přírody a vesmíru
- tradiční řemesla
- jiné (výcvik koní pro slavnostní vozatajství)

V tomto oddíle musí být nutně uvedeny všechny příznačné vlastnosti prvku v podobě, v jaké se vyskytují v současnosti, a měl by obsahovat:

- a. vysvětlení jeho sociálních funkcí a kulturní význam dnes, v rámci jeho komunity a pro ni
- b. charakteristika nositelů prvku a těch, co prvek praktikují
- c. jakékoliv specifické role, včetně pohlaví nebo kategorie osob se speciálními povinnostmi vůči prvku
- d. současné způsoby přenosu znalostí a dovedností souvisejících s prvkem.

Výbor musí mít k dispozici dostatek informací, aby mohl určit:

- a. že prvek je součástí „zvyklostí, znázornění, výrazů, znalostí a dovedností – jakož i s nimi spojených nástrojů, předmětů, artefaktů a kulturních prostranství – „;
- b. které „společenství, skupiny a případně také jednotlivci uznávají jako součást svého nehmotného kulturního dědictví“;
- c. je předáván „z generace na generaci a stále znovu jej vytvářejí společenství a skupiny v návaznosti na své prostředí, vzájemnou interakci s přírodou a historií“;
- d. že poskytuje zainteresovaným společenstvím a skupinám „pocit identity a kontinuity“ a
- e. není v rozporu se „stávajícími mezinárodními nástroji v oblasti lidských práv, jakož i požadavkem vzájemné úcty mezi společenstvími, skupinami a jednotlivci a trvale udržitelným rozvojem“.

Je třeba se vyhnout příliš technickým popisům a předkládající státy musí mít na paměti, že v tomto oddíle musí být tento prvek osvětlen příjemcům, kteří o něm nemají žádné předběžné znalosti nebo přímé zkušenosti. Historie prvku, jeho původu nebo jeho původnosti nemusí být v žádosti o zápis rozepsány nijak podrobně.

- (i) Podejte stručný popis prvku, který umožní, aby si ho představili příjemci, kteří ho ještě nikdy neviděli nebo neměli nikdy příležitost se s ním seznámit.

Mezi 150 a 250 slovy.

Výcvik je postupný. Cílem je, aby koně získali návyky nezbytné pro tažení slavnostních vozů při současném udržení noblesnosti svého vzhledu i pohybu.

Přípravná fáze: od narození koně je uplatňováno jeho postupné navykání na přítomnost člověka, na snášení ohlávky, vodění na ohlávce, ošetřování, čištění, hřebelcování, zvedání nohou, snášení základních veterinárních zákroků atd.

Základní fáze: začíná ve třech letech koně navykáním na uzdečku, na chození v kruhu na devítimetrovém vodítku – lonži, zvyká si na sedlo, později na váhu jezdce v sedle a pokyny dávané jeho tělem, hlasem a otěžemi (uzdečka).

Po obsednutí následuje tzv. otahování – kůň si zvyká na postraňky, nejprve postraňky za koněm drží lidé, pak následuje zapřažení do klády. Kůň si navyká na ovládání již jen hlasem anebo opratěmi. Když kůň spolehlivě tahá kládu, zapřahá se do vozu. Mladý kůň (= remonta) se zapřahá nejprve s vycvičenějším koněm. Když remonta chodí spolehlivě v tomto páru, spřahá se do tažného páru s jinou remontou, zpravidla stejného pohlaví nebo valaši s klisnami. Výcvik vrcholí výkonnostními zkouškami.

Vyšší fáze: Následně se kůň učí tahat vozy ve vícespřeží několika párů. Tato fáze představuje celoživotní učení, kůň se stále zdokonaluje ve svých dovednostech.

- (ii) Kdo jsou nositelé a praktičtí uživatelé prvku? Existují úlohy, včetně genderu/pohlaví nebo specifické kategorie osob, které mají zvláštní odpovědnost ve vztahu k praktickému využívání a předávání prvku? Pokud ano, o koho jde a jaká je jeho odpovědnost?

Mezi 150 a 250 slovy.

Držiteli prvku je cca 50 členná komunita cvičitelů včetně vedoucího cvičitele, který je z nich vybírán na základě svých teoretických znalostí, praktických zkušeností a výsledků a přirozené autority v rámci této komunity. Pod jeho dohledem pracují ostatní cvičitelé.

V historii byli cvičitelé výhradně muži, v současnosti je mezi nimi 60% žen. Cvičitelé zajišťují výcvik koní jak v tahu, tak pod sedlem. V případě spřežení začínají jezdci a kočí s jednospřežím či dvouspřežím, ti nejlepší přejdou na vícespřeží a ti jsou nejdůležitější při výcviku koní pro záprah – vedle vedoucího cvičitele výcvik také metodicky řídí. Cvičitelé neformálně shromažďují informace o jednotlivých koních využitelné při jejich výcviku a prodeji.

(iii) Jak se předávají v současné době znalosti a dovednosti spojené s tímto prvkem?

Mezi 150 a 250 slovy.

- V komunitě je know-how prvku tradičně předáváno nápodobou best practices se slovním vysvětlením (zkušenější předává méně zkušenému) a cvičitelé celoživotně pracují pod dohledem vedoucího cvičitele, mají tedy trvale určitou korekturu.
- Od r. 1952 je výcvik koní pro tah i pro jízdu vyučován na Střední škole chovu koní a jezdeckví v Kladrubech nad Labem. Vždy jeden týden školní výuky prvku má protivaahu v praktické výuce v tamním hřebčíně ve spolupráci s tam pracujícími cvičiteli (vedoucí cvičitel bývá často zároveň vyučujícím tohoto školního předmětu). Sepětí výuky s praxí umožňuje, aby si studenti sami prověřili své i předpoklady pro výcvik koní a management hřebčína vytipoval nejlepší talenty pro zařazení do staffu.
- Existuje i vyšší stupeň vzdělání – výběrový cvičitelský a trenérský kurz České jezdecké federace, který se však týká pouze jezdeckého umění.
- Zdokonalování vozatajů se děje rovněž jejich přípravou a účastí v soutěžích spřežení organizovaných podle pravidel národní federace a *International Federation for Equestrian Sports*.
- Určitou přípravu dorostu poskytuje v Kladrubech na Labem družstvo dětí pro cvičení na neosedlaném koni, především dětí zaměstnanců hřebčína (u těchto dětí je určitý předpoklad, že zvolí profesi rodičů).

(iv) Jaké sociální funkce a kulturní význam má v současnosti tento prvek pro své společenství?

Mezi 150 a 250 slovy.

- Výcvik koní je pro držitele zdrojem příjmu. Příslušníci komunity držitelů nacházejí praktikování prvku svojí obživu v hřebčíně, který chová toto speciální plemeno koní pro výcvik a výcvik zajišťuje materiálově, organizačně a ekonomicky od 17. stol. dodnes. Na kvalitě praktikování výcviku závisí, zda budou koně úspěšní při svém hodnocení, tedy zda budou výhodně prodejní, případně budou zařaditelní mezi plemeníky, což obě zvyšuje šance na lepší příjmy hřebčína, tedy i příjmy cvičitelů.
- Pro cvičitele je výcvik znakem jejich profesní a sociální identity a zdrojem hrdosti, zvláště když jsou jimi vycvičení koně úspěšní na různých soutěžích a závodech a nacházejí-li využití na prestižních místech, například ve službách královských dvorů.
- Cvičitelé jsou si vědomi, že plemené stádo starokladrubských koní je dle speciálního zákona národní kulturní památkou a že *raison d'être* těchto koní je jejich užívání, které ale není možné bez výcviku, tedy bez nich – cvičitelů – samých. Jsou si vědomi, že praktikování tohoto prvku slouží životaschopnosti národního nemateriálního kulturního dědictví (dále také ICH) a identifikují se tak i s širším občanským společenstvím.

-
- (v) Vyskytuje se u prvku určité hledisko, které není v souladu se stávajícími mezinárodními nástroji v oblasti lidských práv nebo požadavku vzájemné úcty mezi společenstvími, skupinami a jednotlivci, nebo které není slučitelné s trvale udržitelným rozvojem?

Mezi 150 a 250 slovy.

Listina základních práv a svobod (součást Ústavy České republiky) vylučuje praktikování jakéhokoli prvku, které by bylo v rozporu s mezinárodními instrumenty na ochranu lidských práv a požadavky vzájemné úcty mezi společenstvími. Porušování uvedených práv je zákonně sankcionováno. Daný prvek nic takového neobsahuje, na jeho zneužití by se vztahovaly zmíněné sankce.

Chov a výcvik stáda cca 500 starokladrubských koní pro tažné účely je zemědělskou disciplínou spojenou s šetrným užíváním krajiny pro pastevní odchov i pohyb koní formovaným staletými zkušenostmi, tak, že praktikování prvku nenarušuje její pedologické, klimatické, hodnoty, botanickou rovnováhu a diverzitu či čistotu jejích vod. Je to dáno mj. i tím, že krajina, v níž výcvik i chov starokladrubských koní probíhá, byla pro tyto účely vhodně zvolena. Jde o vzácně vyváženou symbiózu člověk-kůň-krajina, která je základem trvale udržitelného rozvoje.

2. Příspěvek ke zviditelnění a uvědomění a podpora dialogu

Podle kritéria pro zápis **R. 2 musí státy prokázat, že „zápis prvku přispěje ke zviditelnění a uvědomění si významu nemotného kulturního dědictví a k podpoře dialogu, čímž se promítne do kulturní rozmanitosti v celosvětovém měřítku a bude dokladem tvořivosti lidstva.“** Toto kritérium bude považováno za splněné pouze v případě, že nominace dokáže, jak případný zápis přispěje k zajištění viditelnosti a povědomí o významu nemotného kulturního dědictví obecně, nejen samotného zapsaného prvku, a k podpoře dialogu, který bere ohled na kulturní rozmanitost.

(i) Jak může zápis prvku na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví přispět k zajištění viditelnosti nemotného kulturního dědictví obecně (nejen samotného zapsaného prvku) a jak může přispět k tomu, aby se zvýšilo povědomí o jeho významu?

(i.a) Vysvětlete prosím, jak by se toho dosáhlo na místní úrovni.

Mezi 100 a 150 slovy.

Komunita držitelů je teritoriálně stabilizovaná do několika malých sídel nemajících žádný zvláštní ekonomický, sociální nebo kulturní význam, ani žádné místně specifické zvláštnosti z hlediska ICH, ovšem – kromě chovu a výcviku zvláštního plemene koní pro tah slavnostních povozů. Eventuální zápis prvku vyvolá proto mezi místním obyvatelstvem určitě zájem, protože bude potvrzením významu toho, co je vyděluje “z šedi průměru” malých obcí. Protože místní občané mají většinou jen základní vzdělání, lze očekávat vlnu zcela základních otázek po tom, co to je ICH, co je Reprezentativní seznam atd., protože místní řadoví občané neměli dosud podněty k hlubším exploracím těchto témat.

(i.b) Vysvětlete prosím, jak by se toho dosáhlo na národní úrovni.

Mezi 100 a 150 slovy.

V Česku praxe ověřila, že každý zápis do některého ze světových seznamů kulturního dědictví administrovaných UNESCO, včetně Reprezentativního seznamu, přitahuje velkou mediální pozornost k prvku a jeho zápisu, a tím i k seznamu jako takovému a k ICH obecně. Pozornost médií a veřejnosti má vliv na politiky a ty, kdo rozhodují, a na jejich podporu péče o ICH a specializovaných dotačních programů financovaných z veřejných rozpočtů.

K zachování zapsaného prvku jsou česká média vždy kritická; v případě problémů vyvolávají zájem veřejnosti o nápravu, zejména nositelů, pro něž je zachování prvku věcí cti, identity a někdy i ekonomického zájmu.

(i. c) Vysvětlete, prosím, jak by se toho dosáhlo na mezinárodní úrovni.

Mezi 100 a 150 slovy.

- zápis prvku bude dalším signálem upozorňujícím mezinárodní veřejnost na bohatost ICH, tentokrát na užití koně pro tah povozů určených pro přepravu osob a zároveň pro vyjádření sociálního statusu dopravovaného;
- výsledky aplikace prvku jsou patrné na mezinárodních soutěžích a přehlídkách, jakož i na slavnostních veřejných eventech, při nichž se vycvičených Starokladrubských koní užívá. Jakmile vejde ve známost, že jde o výsledek prvku zapsaného na Reprezentativní seznam, lze očekávat, že se v mezinárodních komunitách diváků

těchto eventů rozšíří povědomí o pojmech jako je ICH, Reprezentativní seznam, úmluva o ICH atd. a otázkách souvisejících.

Jak může zápis podpořit dialog mezi společnostmi, skupinami a jednotlivci?

Mezi 100 a 150 slovy.

Zápis vyvolá zájem o:

- prvek a jeho účel a s ním spojený společenský kontext a historii. Zodpovězení těchto otázek není možné bez dialogu mezi společnostmi, jimž je tento prvek a jeho dějinný kontext známý, a těmi, pro něž je prvek relativně nový;
- postupy výcviku, jichž se užívá, povede k dialogu mezi komunitami zájmově orientovanými na hipologickou kulturu, resp. hipologické aspekty ICH. Know-how prvku je totiž využitelné i v jiných prostředích;
- poznání společností, které ovládá zapsaný prvek, in situ, tedy k dialogu s ním na mikroúrovni;

Jak může zápis podpořit úctu ke kulturní rozmanitosti a lidské tvořivosti?

Mezi 100 a 150 slovy.

Zápis prvku:

- povede k obohacení Reprezentativního seznamu o know-how výcviku koní pro tah těžkých kočárů a jiných slavnostních povozů. Tím bude posílena reprezentativnost seznamu, pokud jde o druhovou diversitu ICH. Zápis prvku poukáže na tuto širokou diversitu a nemůže než vyvolat obdiv před invenčností lidstva;
- poukáže, v kontextu zápisů jiných prvků ICH souvisejících s koňmi, na diverzitu hipologické složky ICH a ukáže, jak je sama bohatě strukturovaným produktem lidské kreativity;
- posílí visibilitu diferenciaci různých kultur, pokud jde o funkci jejich hipologické složky pro kulturní, sociální a ekonomické dějiny, a zájem o dopady této složky na místní trvale udržitelný rozvoj a životní prostředí.

3. Záchovná opatření

U kritéria R.3 musí státy prokázat, že „byla vypracována záchovná opatření, která by mohla umožnit ochranu a propagaci prvku.“

3.a. Úsilí vynaložené v minulosti a současnosti na ochranu prvku

- (i) Jak je životaschopnost prvku zajištěna na úrovni společenství, skupin a případně dotčených jednotlivců? Jaké minulé a současné iniciativy byly v tomto ohledu vyvinuty?

Mezi 150 a 250 slovy.

- třistaletou tradicí je fixován neformální způsob předávání know-how prvků v rámci komunity držitelů;
- sepětí školní výuky výcviku s jeho praxí díky vstřícnosti komunity cvičitelů v hřebčíně v Kladrubech nad Labem;
- organizování kurzů ve výcviku Českou jezdeckou federací;
- pořádání soutěží ve vozatajství, při nichž se prokazuje úspěšnost praktikování výcviku, a probíhá neformální předávání best practices prvku;
- provádění prvku cvičiteli je spojeno s jejich prestiží jako pečovatelů o součást kulturního dědictví, neboť tažní starokladrubští koně jsou za něj považováni;
- násobná dokumentace prvku slovem i obrazem za kooperace cvičitelů (příklady viz rubrika 6);
- prvek je předmětem zájmu komunity obyvatel obcí Kladruby nad Labem, Selmice a Slatiňany, protože se mnozí praktikováním prvku živí, jiní se podílejí na prevenci možných katastrof ohrožujících předmět výcviku – koně, například místní spolky dobrovolných hasičů. Ty se podílejí i na organizování tamních osvětových a kulturních akcí spojených mj. s prezentací prvku a jsou zároveň významnou složkou veřejného života českých vesnických společenství

Zaškrtněte jedno nebo více políček a určete záchovná opatření, která byla nebo jsou v současné době přijata na úrovni dotčených **společenství, skupin nebo jednotlivců**.

- přenos, zejména na základě formálního nebo neformálního vzdělávání
- identifikace, dokumentace, výzkum
- zachování, ochrana
- propagace, zhodnocení
- revitalizace

- (ii) Jak zainteresované smluvní státy prvek zachovaly? Upřesněte vnější nebo vnitřní omezení, jako jsou např. omezené finanční zdroje. Jaké úsilí bylo v tomto ohledu vyvinuto v minulosti a přítomnosti?

Mezi 150 a 250 slovy.

- výcvik a předávání jeho know how je prováděn v hřebčíně díky ekonomickým příspěvkům státu. Ty jsou a byly i v předchozích staletích bez ohledu na měnící se politické režimy. Bez této opory by bylo přežití prvku v hřebčíně vážně ohroženo;

- ekonomický příspěvek Ministerstva zemědělství hřebčínu umožňuje pořádání akcí prezentujících výcvik, ediční počiny k jeho veřejné popularizaci a odborné konference týkající se prvku. Problémem je kolísavá výše příspěvku;
- pro intergenerační předávání know-how prvku zřídil stát v pol. 20. stol specializovanou střední školu;
- Ministerstvem zemědělství je zřízeno a financováno Národní zemědělské muzeum, uchovávající doklady o prvku a chovu Starokladrubských koní, a je pořadatelem dočasných výstav, naposledy v roce 2021;
- Ministerstvo kultury periodicky vyhlašuje Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (naposledy na léta 2023-2029). Z něj jsou financovány výzkumné projekty zaměřené mj. na prvek, například výzkumný projekt Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní, s ukončením v roce 2022

Zaškrtněte jedno nebo více políček, abyste určili opatření na ochranu, která byla nebo jsou v současné době přijata na úrovni **smluvního/ních státu/ů** ve vztahu k danému prvku.

- přenos, zejména na základě formálního nebo neformálního vzdělávání
- identifikace, dokumentace, výzkum
- zachování, ochrana
- propagace, zhodnocení
- revitalizace

3.b. Navrhovaná záchovná opatření

V tomto oddíle je třeba stanovit a popsat záchovná opatření, která budou prováděna, a zejména pak ta, která by měla prvek ochránit a propagovat. Záchovná opatření musí být popsána jako konkrétní závazky jednotlivých smluvních států a komunit, ne jen z hlediska možností a potencionálních závazků.

- (i) Jaká opatření jsou navržena, aby životaschopnost prvku nebyla v budoucnosti ohrožena, zejména z důvodu nezamýšleného následku zápisu a z něj vyplývajícího zviditelní a pozornosti veřejnosti?

Mezi 500 a 750 slovy.

- 1) Praxe výcviku není veřejnosti přístupná z důvodu bezpečnosti koní, cvičitelů a diváků i pro vyloučení podnětů rušících výcvik. Z těchto důvodů výcvik bude i nadále probíhat na vyhrazených místech s vyloučením veřejnosti (dokonce v určité fázi v uzavřeném interiéru kryté jízdárny). Toto opatření bude nadále úzkostlivě dodržováno jak managementem hřebčína, tak cvičiteli samými, protože zachování jejich bezpečnosti i jim svěřených koní je v jejich bytostném zájmu. Opatření tedy zabrání degradaci prvku zvýšeným zájmem veřejnosti v případě zápisu;
- 2) systém výkonostních zkoušek, jimiž končí výcvik zajišťuje, že na základě jejich výsledků je každoročně hodnotitelná celková kvalita výcviku; pokud by výcvik byl degradován, ať už z jakýchkoli příčin, na celkovém výstupu z výkonostních zkoušek za dané období by se to projevilo. Systém tedy umožňuje včasnou signalizaci degradace prvku a potřebu přijetí eventuelních nápravných opatření;
- 3) vzhledem ke svému zápisu do národního registru (viz rubrika 5)) bude nominovaný prvek podle příslušných pravidel (viz tamtéž) pravidelně monitorován: hřebčín ve spolupráci s držitelem prvku jedenkrát za tři roky předloží zprávu o stavu prvku Národnímu zemědělskému muzeu. Tyto zprávy budou odborně hodnoceny Radou národního registru zřízenou při

uvedeném muzeu s právem navrhnout nápravná opatření, bude-li zjištěna degradace prvku, a s právem navrhnout sankční záznam v registru ;

- 4) hřebčín bude podle své Zřizovací listiny ve znění z 12.9.2017 nadále plnit ustanovení čl.V této Listiny, plnit mj. funkci kulturního zařízení zaměřeného na dokumentační a informační činnost týkající se chovu a výcviku Starokladrubských koní a poskytujícího služby veřejnosti. V souvislosti s tím bude mj. i hostitelem akcí cvičitelů prezentujících výsledky výcviku veřejnosti. Hřebčín má návštěvnost těchto akcí pořádaných na vyhrazených místech plně pod kontrolou prostřednictvím ohrazení a vstupného. Počet těchto akcí bude ročně limitován na 20.Tím je vyloučena degradace prvku přílišným zájmem veřejnosti ;
- 5) při prezentaci výstupu výcviku prostřednictvím přehlídek a soutěží mimo mateřský hřebčín nehrozí degradace prvku přílišným přílivem veřejnosti, protože jde o jednorázové akce, byť někdy cyklicky se opakující, počet jejichž diváků je vždy pod kontrolou a je limitován kapacitou hledišť na závodistištích;
- 6) hřebčín využije svých kontaktů se samosprávami obcí Kladruby nad Labem, Selmice a Slatiňany, jakož i se samosprávou Pardubického kraje, aby s nimi koordinoval návštěvnost tak, aby ani chov, ani výcvik koní jí nebyly narušeny. Využije k tomu multilaterální Radu pro krajinu pro chov a výcvik kočárových koní, jako poradní orgán, který je činný již od roku 2017. Na svých www stránkách bude nadále trpělivě vysvětlovat ustanovení Návštěvního řádu a jejich praktické důvody, proč nejsou výcvik koní a prostory pro něj přístupné veřejnosti;
- 7) hřebčínem bude v zájmu zachování prvku nadále chováno plemeno starokladrubských koní vyznačujících se majestátní postavou, hrdým držením, vysokým krokem, klabonosou hlavou, mimořádnou silou v tahu a klidnou a poslušnou povahou a kooperativností. (Tyto vlastnosti jsou mimořádně důležité pro jejich užití jako tzv. galacarrossierů a jsou při výcviku cíleně rozvíjeny.)

Hřebčín přitom zajistí, aby, zejména v ranném stádiu života, nebyli koně rušeni veřejností, mj. I z veterinárních a bezpečnostních důvodů a pro záruku úspěšnosti budoucího výcviku.

- (ii) Jak budou zainteresované smluvní státy podporovat provádění navrhovaných opatření na ochranu?

Mezi 150 a 250 slovy.

A/ Ministerstvo zemědělství bude:

- 1) přiměřeně možnostem státního rozpočtu v rámci každoročního finančního příspěvku hřebčínu podporovat
  - a) činnost cvičitelů, včetně akcí programově prezentujících prvek veřejnost,
  - b) prezentaci výsledků zapsaného prvku na nejvýznamnějších soutěžích, přehlídkách a slavnostních událostech konaných mimo hřebčín,
  - c) dokumentační činnost hřebčína a zpracovávání zpráv o stavu zapsaného prvku pro účely jeho monitoringu Národním zemědělským muzeem (viz rubrika 5);
- 2) podporovat v rámci své kontrolní činnosti sledování stavu prvku prostřednictvím výkonostních zkoušek
- 3) přiměřeně možnostem státního rozpočtu v rámci každoročního finančního příspěvku Národnímu zemědělskému muzeu poskytovat prostředky
  - a) pro monitoring stavu prvků zapsaných do národního registru (viz rubrika 5)),
  - b) na jeho akviziční a prezentační činnosti zaměřenou mj. na prvek;
- 4) dbát, aby v případě novelizace základních dokumentů muzea bylo v těchto novelách zahrnuto vedení registru a monitoring;
- 5) ad hoc ekonomicky podporovat kurzy České jezdecké federace.

B/ Pardubický kraj bude:

1) financovat specializovanou střední školu v Kladrubech nad Labem sloužící intergeneračnímu předávání know-how prvku. Tamní hřebčín jí bude nadále poskytovat zázemí pro praktickou výuku.

- (i) Jak byla společenství, skupiny a jednotlivci zapojeni do plánování navrhovaných záchovných opatření, i co se týče genderových rolí a jak jsou zapojeni do jejich provádění?

Mezi 150 a 250 slovy.

Vzhledem k tomu, že praktikování prvku a jeho transmise nečiní rozdíl mezi muži a ženami, opatření se týkají držitelů bez ohledu na pohlaví.

Služebně seniorní cvičitelé participovali na pracovních konzultacích k záchovným opatřením na poradách (blíže k nim viz rubrika 4.a.), resp. zapojili se do diskusí o nich.

Opatření v rubrice 3.b (i):

číslo 1), 5), 7) se opírají o vlastní návrhy držitelů učiněné v průběhu zpracování nominační dokumentace, a byla jen formulačně upravena. Většinou jde o zdůraznění již prováděných opatření;

číslo 2), 3), 4), u nichž se předpokládá přímá spolupráce držitelů, jsou výsledkem konzultací mezi nimi a managementem hřebčína.

Opatření v rubrice 3.b (ii) :

číslo 1) a 2) jsou společnou iniciativou managementu hřebčína a cvičitelů, kteří je budou provádět; číslo 5) se týká participace cvičitelů jako frekventantů i školitelů; číslo 6) je výsledkem konzultací mezi školou a cvičiteli, kteří ho budou se souhlasem managementu hřebčína provádět.

3.c. Příslušná(é) organizace zapojená(é) do ochrany

Uveďte název, adresu a kontaktní údaje příslušné (příslušných) organizace(i) a případně také jméno a postavení osoby(osob), která(é) je(jsou) pověřena(y) na místní úrovni řízením a ochranou prvku.

Název organizace: **Česká komise pro UNESCO**

Jméno a postavení

kontaktní osoby: Pan/paní XY

Adresa: Rytířská 31,

110 00 Praha 1

Česká republika

Telefonní číslo: 00420 224 186 126

Elektronická adresa: unesco@mzv.cz

Název **Ministerstvo zemědělství České republiky**
organizace:

Jméno a postavení kontaktní osoby: *Pan/paní XY*
Ministr/yně

Adresa: *Těšnov 65,*
110 Praha 1
Česká republika

Číslo telefonu: *+420 221 811 111*

Elektronická adresa: *podatelna@mze.cz*

Další relevantní informace:

Název organizace: ***Krajský úřad Pardubického kraje***

Jméno a postavení kontaktní osoby: *Pan/paní XY*
Hejtman/ka

Adresa: *Komenského nám. 110*
5302 Pardubice
Česká republika

Číslo telefonu: *+420 466 026 190*

Elektronická adresa: *posta@pardubickykraj.cz*

Další relevantní informace:

Název organizace: ***Národní hřebčín Kladruby nad Labem***

Jméno a postavení kontaktní osoby: *Pan/paní XY*
ředitel/ka

Adresa: *Kladruby nad Labem č.p.1*
533 14 Kladruby nad Labem
Česká republika

Číslo telefonu: *+420 518 306 650*

*Elektronická
adresa:*

*Další relevantní
informace:*

Název organizace: **Národní zemědělské muzeum**

Jméno a postavení kontaktní osoby: *Pan/paní XY*
generální ředitel/ka

Adresa: *Kostelní 1300/44*
17000 Praha 7
Česká republika

Číslo telefonu: *+420 220 308 200*

Elektronická adresa: *sektretariat@nzm.cz*

*Další relevantní
informace:*

Název organizace: **Střední škola chovu koní a jezdeckví Kladruby nad Labem**

Jméno a postavení kontaktní osoby: *Pan, paní XY*
Ředitel/ka

Adresa: *Kladruby nad Labem 105*
533 14 Kladruby nad Labem
Česká republika

Číslo telefonu: *+420 466 933 829*

*Elektronická
adresa:*

*Další relevantní
informace:*

4. Účast a souhlas společenství v průběhu procesu zápisu

Podle kritéria **R.4** musí **státy prokázat, že „prvek byl předložen k zápisu na základě co nejširší možné účasti společenství, skupin nebo případně jednotlivců a s jejich svobodným, předem daným a poučeným souhlasem?“**

4.a. Účast dotčených společenství, skupin a jednotlivců v průběhu procesu zápisu

Popište, jak se dotčené společenství, skupina a případně jednotlivci aktivně podíleli na přípravě a vypracování žádosti o zápis ve všech jednotlivých etapách, včetně role pohlaví.

Smluvní státy jsou vyzývány k tomu, aby připravily žádosti o zápis na základě účasti mnoha dalších zainteresovaných stran, a to zejména, pokud je to vhodné, místních a regionálních samospráv, společenství, NGO, výzkumných pracovišť, expertních středisek apod. Smluvním státům je třeba připomenout, že komunity, skupiny a v některých případech i jednotlivci, jejichž nemateriální dědictví je předmětem přípravy návrhu, jsou klíčovými hráči ve všech fázích návrhu a zpracování žádostí, jakož i při plánování a provádění záchovných opatření. Dále jsou státy vyzývány, aby rozvíjely kreativní opatření k zajištění své co možná nejširší účasti ve všech fázích procesu ve shodě s článkem 15 Úmluvy.

Mezi 300 a 500 slovy.

Koncem roku 2019 konzultují neformálně mezi sebou Národní zemědělské muzeum a Národní hřebčín Kladruby nad Labem možnost zařazení prvku na Reprezentativní seznam za samozřejmého předpokladu, že tento prvek bude před tím zapsán na národní úrovni do registru zřízeného dle čl. 12 Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví lidstva. K vedení těchto diskuzí vedou práce na státěm podpořeném výzkumném úkolu zaměřeném na péči o krajinu pro chov a výcvik plemene starokladrubských koní.

Ke konzultacím se využívá zkušeností Ministerstva kultury a seniorátu České komise pro UNESCO, vzhledem k jejich zkušenostem získaným při implementaci Úmluvy v České republice a při zpracování prvních zápisů na Reprezentativní seznam.

Výsledek těchto konzultací vede k návrhu o záměru nejprve neformálně informovat členy komunity držitelů a samosprávu obcí, v nichž sídlí většina držitelů předmětného prvku,

Informování probíhá prostřednictvím vedení Národního hřebčína Kladruby nad Labem s cílem získat nejprve neformálně stanovisko, zda by nominací prvku pro zápis na Reprezentativní seznam držitelé souhlasili. Vzhledem k očekávatelnému výsledku neformálního sondování se v rámci shora uvedeného výzkumného úkolu zahajují v r. 2022 práce na přípravě návrhu nominační dokumentace.

Cvičitelé participují prostřednictvím svých seniorních zástupců a zástupců z managementu hřebčína v Kladrubech nad Labem i na pracovních poradách uskutečňovaných v letech 2021 a 2022 organizovaných Národním zemědělským muzeem k řešení shora uvedeného úkolu. Tito představitelé komunity (např. Karel Regner) ochotně a s hrdosťou na jedinečnost prvku poskytují osobní písemné podklady pro zpracování nominace, a to zejména k popisu výcviku, k přípravě pro výcvik ve stájích, k otahování mladých koní a zápřahu do klády a do páru, dále k transferu know-how prvku a také ke krajině, v níž je výcvik prováděn, a k vedení Plemenné knihy a technice zapřahání do vícespřeží. Ústně pak jsou vznášeny podněty k záchovným opatřením. Navrhuje se rovněž, aby – až po těchto participativních jednáních – byl vyžádán potvrzený souhlas dotčené komunity (viz níže odst. 4.1).

Nositelům se také navrhuje, aby dali také souhlas s pořízením filmové a fotografické části nominační dokumentace, v níž aktivně vystupují (dobré mravy i předpisy České republiky takovýto svobodný a předem daný souhlas ukládají, bez tohoto souhlasu by šlo o porušení osobnostních práv).

4.b. Svobodný, předem daný a poučený souhlas s podáním žádosti

Svobodný, předem daný a poučený souhlas dotčených společenství, skupin nebo případně jednotlivců s návrhem na zápis prvku může být prokázán na základě psaného nebo zaznamenaného prohlášení nebo jakýmkoli jiným prostředkem odpovídajícím právnímu řádu smluvního státu a nekonečné proměnlivosti dotčených společenství a skupin. Na místo standardních a jednotvárných prohlášení bude Výbor kladně vnímat nejrůznější projevy nebo doklady souhlasu vyjádřené jednotlivými společenstvími. Doklad svobodného, předem daného a poučeného souhlasu musí být poskytnut v jednom z pracovních jazyků Výboru (Aj, Fj), stejně jako v jazyce zainteresované komunity, jestli její členové používají jiný než anglický a francouzský jazyk.

K formuláři s žádostí o zápis přiložte informace týkající se takového souhlasu a uveďte níže, jaké doklady poskytnete, jak jste je získali a v jaké podobě se vyskytují. Uveďte také pohlaví těch, kteří souhlas poskytují.

Mezi 150 a 250 slovy

Svobodného, poučeného a předem daného souhlasu s nominací se dosahuje tak, že se využívá profesní hrdosti cvičitelů. Nejprve se mezi ně neoficiálně («šeptandou») propuští nápad, že by si know how prvku zasloužilo postavení národně i mezinárodně uznaného ICH. Je tak dán impulz ke zcela spontánním domluvám v rámci komunity držitelů.

Následně managementem hřebčína neformálně sonduje názor komunity držitelů od jejich přirozených reprezentantů a od představitelů obcí, jejichž občany držitelé jsou.

Na tomto základě management oficiálně komunitu oslovuje a na společném jednání bylo poskytnuto poučení o významu a důsledcích zápisu do národního registru i Reprezentativního seznamu a jsou zodpovězeny dotazy členů komunity. Teprve pak jsou členové komunity požádáni o zvážení svého souhlasu s nominací prvku a udělí ho potvrzením přiloženého Prohlášení a jejich reprezentanti ho vyslovují i v příkládaném video dokumentu.

4.c. Dodržování obyčejových zvyklostí v oblasti přístupu k prvku

Přístup k některým specifickým faktorům nehmotného kulturního dědictví nebo k informacím, které se ho týkají, je občas omezen na obyčejové zvyklosti, které udávají a o nichž rozhodují společenství, aby tak na příklad ochránila tajemství týkající se některých znalostí. Pokud takové zvyklosti existují, prokažte, že zápis prvku a provádění zachovných opatření umožní v plném rozsahu zachovat takové obyčejové zvyklosti, které upravují přístup ke specifickým hlediskům tohoto dědictví (srov. článek 13 Úmluvy). Popište všechna specifická opatření, která mohou být nutná pro zaručení jejich zachování.

Pokud takové zvyklosti neexistují, poskytněte laskavě přesvědčivé prohlášení, že neexistují žádné obyčejové zvyklosti, jimiž se upravuje přístup k prvku, a to alespoň v 50 slovech.

Mezi 50 a 250 slovy

Přístupnost informací o prvku není ani zvykově, ani zákonem nijak limitována, praktický výcvik však je neveřejný, aby koně a ošetřovatelé nebyli rozptylováni a rušení náhodnými podněty a eventuální diváci, případně ošetřovatelé nemohli být ohroženi zneklidněným koněm, který se i sám může zranit. Ukázky úkonů výcviku cvičiteli jsou však periodicky prezentovány veřejnosti, jakož i jejich výstup – tažení kočáru vícespřežím při slavnostních událostech, na závodech a nejméně 10krát ročně v programech pro veřejnost v sídle hřebčína v Kladrubech nad Labem a Slatiňanech.

4. d. Zainteresoaná (é) organizace společenství nebo jeho (jejich) zástupce (i)

Uveďte úplné kontaktní údaje organizace společenství nebo jejich zástupců či nevládních organizací, kterých se prvek týká, jako jsou sdružení, organizace, kluby, seskupení, řídicí výbory apod., a to

Název entity:

Jméno a postavení kontaktní osoby:

Adresa:

Telefonní číslo:

Elektronická adresa:

Další relevantní informace:

a) obec Kladruby nad Labem (jejími občany je část komunity držitelů)

Pan/Paní XY

starosta/-stka obce

Obecní úřad Kladruby nad Labem

Kladruby nad Labem 110

535 01 Kladruby nad Labem

Česká republika

+420 466 932 126

b) obec Selmice (jejími občany je část komunity držitelů)

Pan/Paní XY

starosta/starostka obce

Obecní úřad Selmice

Selmice 28

535 01 Selmice

Česká republiky

+ 420 466 932 137

c) město Slatiňany (jejími občany je část komunity cvičitelů)

pan/paníXY

starosta/-stka obce

Městský úřad Slatiňany

T.G. Masaryka 36

538 21 Slatiňany

Česká republika
+ 420 469 660 230

d) Národní hřebčín Kladruby nad Labem (jediná organizace chovající
Starokladrubské koně a zaměstnavatel cvičitelů)

pan XY
ředitel
Kladruby nad Labem č.p.1
533 14 Kladruby nad Labem
Česká republika
+420 724323974

e) Odborová organizace v hřebčíně sdružující jeho pracovníky včetně
cvičitelů

pan/paní XY
předseda/-dkyně
Kladruby nad Labem č.p.1
533 14 Kladruby nad Labem
Česká republika
+ 420 601 191 580

f) Česká jezdecká federace

pan XY
generální tajemník/generální tajemnice
Sekretariát České jezdecké federace
Hošťálkova 392/1 C
1600 Praha 6
Česká republika
+ 420 724 511 180

5. Zahrnutí prvku do soupisu

Pro kritérium R. 5 musí členské státy prokázat, že: „prvek je uveden na seznamu nehmotného kulturního dědictví přítomného na území předkládajícího (předkládajících) státu(ů), ve shodě s články 11 a 12 Úmluvy“.

Začlenění prvku navrhovaného k zápisu na seznam by v žádném případě nemělo znamenat nebo vyžadovat, aby byl seznam nebo seznamy dokončen/y před předložením žádosti o zápis. Předkládající smluvní strana může v současné době doplňovat nebo aktualizovat jeden nebo více seznamů, ale prvek už musí být začleněn na některý z rozpracovaných seznamů.

Uveďte následující informace:

(i) Název seznamu/ů, na který/é byl prvek zapsán:

Národní registr tradičních postupů zemědělského chovatelství a pěstitelství včetně lesnictví, vinohradnictví a zahradnictví a know how souvisejících řemesel (dále též jen « Národní registr »)

(ii) Název úřadu(ů), agentur(y), organizace (i) nebo orgánu (ů) zodpovědných za správu aktualizaci tohoto/těchto seznamu/seznamů v originálním jazyce a v překladu, pokud jazykem originálu není angličtina nebo francouzština:

Národní zemědělské muzeum / National Museum of Agriculture

(iii) Referenční číslo/čísla a název/názvy prvků v příslušném seznamu/příslušných seznamech:

Zápis prvku Výcvik starokladrubských koní pro zapřahání do kočárů aj. zvláštních povozů při slavnostních obřadech a příležitostech byl proveden pod registračním číslem...

(iv) Datum zapsání prvku na seznam(y) (toto datum musí předcházet datu podání nominace):

Zápis prvku byl proveden dne .....

(iv) Vysvětlete, jak byl prvek určen a definován, poskytněte také informaci, jak byl sebrán a zpracován "za účasti komunit, skupin a relevantních nevládních organizací" (Článek 11.b) pro účely zapsání na seznam, definujte také roli pohlaví účastníků. Je třeba poskytnout také další informace dokazující účast výzkumných ústavů a expertních center

(max. 200 slov).

Principy prvku jsou dobře známy, neboť koně byli k tahu těžkých reprezentativních povozů pro dopravu osob ve vícespřeží užíváni již od dob baroka.

Již v zadání státem podporovaného výkumného úkolu /viz odst. 3.a (ii) / byla v r. 2019 formulována teze, že tato krajina byla vzhledem ke svým přirozeným vlastnostem záměrně zvolena pro chov a výcvik Starokladrubských koní. S ohledem na tuto tézi musel řešitelský tým Národního zemědělského muzea v kooperaci s Národním hřebčínem Kladruby nad Labem popsat v současnosti užívané výcvikové úkony formované od 16. století. To bylo možné učinit jen v přímé kooperaci s držiteli, jednak na základě rozhovorů s nimi, jednak přímým pozorováním praktikování prvku, jednak využitím písemných podkadů od nich. V současnosti genderová příslušnost nehraje žádnou roli (komunita držitelů jsou z 60% ženy)

(vi) Vysvětlete, jak je/jsou seznam(y) pravidelně aktualizován(y), uveďte také periodicitu a způsob aktualizace. Aktualizací se rozumí nejen přidání prvku, ale také revidování stávajících informací o vývoji prvků, které již na něj byly zapsány (Článek 12.1 Úmluvy) (max. 100 slov)..

Návrhy na zápis do Národního registru se podávají každoročně. Po odborném posouzení jsou případně ředitelem Národního zemědělského muzea zapsány na konci téhož roku. Navrhovatelé jsou při podání návrhu zavázáni podat každé 3 roky zprávu o stavu prvku, je-li zapsán. Zprávy slouží k návrhu nápravných opatření, v krajním případě k výmazu z registru. Z uvedeného vyplývá, že ke změnám registru dochází maximálně jedenkrát ročně.

(vii) Listinné důkazy musí být uvedeny v příloze a prokazovat, že nominovaný prvek je obsažen na jednom seznamu nebo více seznamech nemateriálního kulturního dědictví nacházejícího se na území předkládajícího státu/předkládajících států, jak je určeno v Článcích 11.b a 12 Úmluvy. Tyto doklady musí obsahovat alespoň název prvku, jeho popis, jméno/jména příslušných komunit, skupin nebo, je-li to relevantní, jednotlivců, jejich geografické umístění a rozsah prvku.

- a. Pokud je seznam přístupný online, uveďte hypertextové odkazy (URL) stránek věnovaných nominovanému prvku (v boxu níže uveďte max. 4 hypertextové odkazy). Přiložte k nominaci vytištěné (nejvýše 10 běžných stran A4) příslušné části obsahu těchto odkazů. Pokud použitým jazykem nejsou angličtina nebo francouzština, měly by být informace přeloženy.
- b. Pokud seznam není přístupný online, přiložte přesné kopie textů (nejvýše 10 standardních listů A4) týkajících se zapsaných prvků na seznam. Pokud použitým jazykem není angličtina nebo francouzština, měly by být tyto texty přeloženy.

Uveďte poskytnuté materiály a – případně – příslušné hypertextové odkazy.:

Přikládá se vyplněný formulář pro zápis prvku do Národního registru tradičních postupů zemědělského chovatelství a pěstitelství včetně lesnictví, vinohradnictví a zahradnictví a know how souvisejících řemesel, listina dokládající Rozhodnutí generálního ředitele Národního zemědělského muzea o zápisu v příloze s originálem a překladem Pravidel pro vedení Národního registru. Přikládá se rovněž předepsaná fotodokumentace s popisky v angl. a videodokumentace s angl. titulky a důkaz o souhlase držitelů se zápisem do Reprezentativního seznamu a formuláře k postoupení práv k foto a video dokumentaci.
Registr byl zřízen v roce 202.... a kromě uvedeného prvku zatím žádné další prvky neobsahuje.

6. Dokumentace

6.a. Příložená dokumentace (povinné)

Dále uvedené doklady jsou povinné a budou použity během procesu prozkoumání a vyhodnocení žádosti o zápis. Fotografie a video filmy mohou být rovněž užitečné pro případné zviditelnění prvku za předpokladu, že bude zapsán. Zaškrtnutím následujících políček potvrďte, že uvedené doklady jsou k žádosti o zápis přiloženy a že jsou v souladu s pokyny. Další doklady, nad rámec těch, které jsou uvedeny níže, nebude možno akceptovat a nebudou zaslány zpět odesílateli.

- doklad o souhlasu komunit (*rozuměj: s předložením nominace*), spolu s jeho překladem do angličtiny nebo francouzštiny, pokud je použitý jazyk komunity odlišný od AJ nebo FJ.
- doklad prokazující, že nominovaný prvek je zahrnut do soupisu nehmotného kulturního dědictví na území překládajícího státu, jak je definováno v článku 11 a 12 Úmluvy; tento doklad musí obsahovat relevantní výpis ze soupisu v anglickém či francouzském jazyce a také v originálním jazyce, pokud je odlišný od Aj a Fj.
- 10 nedávno pořízených fotografií ve formátu s vysokou rozlišovací schopností
- postoupení práv odpovídající fotografiím (formulář ICH-07-foto)
- sestříhaný video film (od 5 do 10 minut), opatřený titulky jednoho z pracovních jazyků Výboru (Aj nebo Fj), pokud použitý jazyk není angličtina nebo francouzština.
- postoupení práv odpovídající nahranému video filmu (formulář ICH-07-video)

6.b. Seznam literatury (nepovinné)

Předkládající státy si mohou přát uvést seznam stěžejních publikovaných děl, jako jsou knihy, články, audiovizuální dokumenty nebo webové stránky, které poskytují doplňující informace o prvku a dodržují standardní pravidla pro zpracování bibliografií. Tato publikovaná díla nesmí být zaslána spolu s žádostí o zápis.

Nepřesáhnout 1 standardizovanou stranu

BÍLEK, František: Kůň starokladrubský, 1. vydání, Praha: Ministerstvo zemědělství republiky Československé, 1925. (Zprávy výzkumných ústavů zemědělských ČSR, 8.)

KOUBEK, Karel a kol.: Speciální zootechnika, chov koní, SZN Praha, 1958

MOTLOCH, Rudolf: Geschichte und Zucht der Kladruher Race. Verlag der Buchhandlung für Sport, 1886

NOVÁK, Zdeněk: Aleje ovocných stromů – významná součást české kulturní krajiny, Prameny a studie, 70, Národní zemědělské muzeum, 2022

NOVÁK, Zdeněk. et al. : Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní, výzkumný úkol, Rkp., Praha, 2022.

NOVÁK, Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman: The Landscape for Raising and Training Ceremonial Carriage Horses in Kladruby nad Labem, Foibos 2021

NOVÁK, Zdeněk (ed.), MACHEK Jiří, ZÁMEČNÍK Roman : Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem, Foibos 2021

NOVÁK, Zdeněk : Kouzlo krajiny krásných koní. Kladruby nad Labem, 2021

BENEŠ, Michal, et al., ZÁMEČNÍK, Roman, ed. : *Nominační dokumentace: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem*. Kladruby nad Labem, 2018.

BENEŠ, Michal, et al., ZÁMEČNÍK, Roman, ed. : Příloha č. 2 *Dodatky a opravy k nominační dokumentaci Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem*. Kladruby nad Labem, 2018.

MACHEK, Jiří, REGNER Karel :*Výchozí texty – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem*. Rkp.Kladruby nad Labem, 2022.

MACHEK, Jiří, REGNER Karel: *Souhrn – tradiční způsob výcviku ceremoniálních kočárových starokladrubských koní v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem*. Rkp. Kladruby nad Labem, 2022.

ROKYTOVÁ, Gabriela : *Nebojte se řádně zapřáhnout*, článek, in : <https://equichannel.cz/clanky/kocary-stroje-vozy/nebojte-se-radne-zaprahnout>

POKORNÝ, Zbyněk : *Zapřahání*, článek, in : <http://www.chovzvirat.cz/clanek/406-zaprahani/>

Výstavy:

Starokladrubský kůň – 440 let historie dvorního hřebčína Kladruby nad Labem v Praze 2019, v Ostravě 2021

Dobové filmy :

BERNAT Miro : Čeští koně kladrubští, Krátký film Praha, 1957

BERNAT, Miro : Hippologické muzeum, Krátký film Praha, 1969

JEDLIČKOVÁ, Hana, ŠPÁTA Jan: Koně, Krátký film Praha, 1973

STIBRALOVÁ, Hana, HOFFMEISTER Martin: Hřebčín Kladruby, Krátký film Praha, 1978

STIBRALOVÁ, Hana, HOFFMEISTER Martin: Čtyři páry bílých koní, Krátký film Praha,

ZRÚBEK, Karel: Zaučování mladých koní v tahu, Komenium, n.p. Praha 1971

7. Podpis jménem smluvní(ch) strany(stran)

Na konci zprávy musí být uveden podpis odpovědného pracovníka, který je zmocněn podepisovat jménem smluvní strany, dále zde bude uvedeno jeho jméno, funkce a datum podání žádosti.

V případě nadnárodní žádosti musí dokument obsahovat jméno, funkci a podpis odpovědného činitele každého z předkládajících smluvních stran.

Jméno:

Funkce:

Datum:

Podpis:

Jména, funkce a podpisy odpovědných činitelů (pouze v případě nadnárodních návrhů.)